

OSLO STATSADVOKATEMBETER

Politimesteren i Oslo
Postboks 8101 Dep.
0032 Oslo

POLITIDIREKTORATET	
30 JUN 2016	
Arkiv 08-18	Arkivkode 005
Saksnr. 201600871	Dok.nr. 13

Deres ref.: Vår ref.: 2016/00192-20 Dato.: 28. juni 2016

DELINSPEKSJON AV OSLO POLITIDISTRIKT 2016 – MANGLERUD POLITISTASJON

1. INNLEDNING

Den 25. - 27. april ble Manglerud politistasjon inspisert av Oslo statsadvokatembeter ved førstestatsadvokat Olav Helge Thue, statsadvokat Tonje Tønder og statsadvokat Cecilie Schløsser Møller. Formålet med inspeksjonen er å kontrollere straffesaksbehandlingen ved stasjonen. Det innebærer kvalitetskontroll av enkeltsaker (både under etterforskning og påtaleavgjorte saker), kontroll av stasjonens resultater i straffesaksbehandlingen (restansesituasjon, saksbehandlingstid, oppklaringsprosent og arbeidsrutiner for øvrig) og å vurdere om straffesaksbehandlingen er tilfredsstillende organisert.

Inspeksjonen ble innledet med et møte med stasjonssjef Janne Stømner, påtaleleder Dag Paulsen, leder for etterforskningsavsnittet Ann Kristin Hoff Johansen, leder for forebyggende avsnitt Dag Harald Drevsjø og leder for de kontoransatte Ingunn Bekkstrand Børke.

Dagen etter ble det avholdt et felles møte med ungdomsgruppen v/ politiførstebetjent Hanne Valen og hatkriminalgruppen v/ politiførstebetjent Monica Lillebakken, samt med familievoldsgruppen v/ politiførstebetjent Sverre Sandnes.

I løpet av inspeksjonen ble forhåndsutvalgte saker gjennomgått.

Inspeksjonen ble avsluttet med et møte med påtalegruppen og de som hadde anledning til å møte fra etterforskning- og ordensavsnittet, der det foreløpige inntrykket etter inspeksjonen ble formidlet.

2. OM POLITISTASJONEN

Manglerud politistasjon er en av fem bydelsstasjoner i Oslo politidistrikt og har ansvar for bydelene Østensjø, Nordstrand og Søndre Nordstrand. Stasjonen etterforsker og irtettefører

saker ut fra den kriminaliteten som skjer innenfor stasjonskretsen, med mindre sakene hører innenfor en av spesialseksjonene i politidistriktet.

Påtalegruppen er organisert under stasjonssjefen. Gruppen ledes av påtaleleder, som er en del av ledergruppen på stasjonen. På inspeksjonstidspunktet besto påtalegruppen av seks jurister i tillegg til påtaleleder.

Etterforskningsavsnittet er ansvarlig for stasjonens etterforskningsvirksomhet i tråd med saks- og trekkreglene og består av fire etterforskningsteam, familievoldsgruppe, ungdomsgruppe og hatkrimgruppe.

Hvert etterforskningsteam har tilknyttet en fast jurist og går jour hver fjerde uke.

Stasjonens forbyggende avdeling består av 17 ansatte, herunder en sivilt ansatt.

Det er fire kontoransatte på stasjonen som bistår med straffesakene. De er tilknyttet hver sin etterforskningsgruppe og bistår i all hovedsak påtalejuristene.

Forut for inspeksjonen sendte stasjonen inn skriftlig redegjørelser for en del temaer (stasjonens rutiner m.v.). Enkelte av disse ble utdypet eller supplert under møtet med stasjonsledelsen på inspeksjonens første dag. Oppsummering av redegjørelsen ligger som **vedlegg 1** til denne rapporten.

For nærmere informasjon om familievoldsgruppen, ungdomsgruppen og hatkrimgruppen, se egne møtereferater i **vedlegg 2**.

3. STATISTIKK

Forut for inspeksjonen mottok vi et ferdig utfylt skjema med lokal statistikk som forespurt i brev av 14. mars 2016. Det ferdig utfylte skjemaet følger denne rapporten som **vedlegg 3**. Tallene som er presentert er per 1. april 2016 og sammenligningsgrunnlaget blir i forhold til de to foregående år. Statistikken foranlediger noen få kommentarer:

Kriminalitetsutviklingen:

Antallet anmeldte forbrytelser fortsetter å gå ned, det gjelder særlig vinningsforbrytelser. Nedgangen gjelder hele politidistriktet.

Restanser:

Fjorårets inspeksjonsrapport påpekte at stasjonen hadde en bekymringsfull økning av restanser eldre enn 12 måneder. Statistikken per. 1. januar 2016 og 1. april 2016 viste en ytterligere økning. Etter det opplyste skyldtes økningen en omfattende bedragerisak som var i ferd med å bli påtaleavgjort. Det aktuelle sakskomplekset ble påtaleavgjort 11. mai og antall ikke-avgjorte saker over 12 måneder sank da fra 100 til 53 (mot 89 per 1. januar 2016).

Utbytteinndragning

I fjorårets inspeksjonsrapport ble det påpekt at stasjonen stadig har et utviklingspotensial i forhold til å etterforske og påtaleavgjøre straffesaker med sikte på utbytteinndragning, idet det ikke var avsagt en eneste dom på utbytteinndragning.

På tidspunktet for inspeksjonen hadde ikke stasjonen noen rettskraftige inndragningskrav. Etter inspeksjonen fikk vi imidlertid tilsendt en dom fra Oslo tingrett avsagt 3. juni, der en

mann ble dømt til å tåle utvidet inndragning av kr. 255 000. Stasjonen har fortsatt et utviklingspotensial på området, men dommen innebærer likevel en forbedring fra fjoråret.

4. GJENNOMGANG AV FREMLAGTE SAKER

4.1 Saker under etterforskning som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 272, 273 og 274 første ledd (grov kroppskrenkelse, kroppsskade og grov kroppsskade):

Her skulle vi se etter fremdrift både i og etter initialfasen. Det var kun fire fremlagte saker i denne kategorien. Det var bra straksetterforskning og god fremdrift i sakene. Det forelå etterforskningsplan i kun én av sakene. Dette kommer vi nærmere tilbake til under punkt 4.2.

4.2 Saker under etterforskning der det er tatt tilrettelagte avhør:

Vi skulle fokusere på frister, oppfølging etter initialfasen, om det var utarbeidet etterforskningsplan, utskriftsrutiner m.v.

Vi fikk fremlagt 21 i saker i denne kategorien. Også her var det god straksetterforskning og stort sett god fremdrift.

I noen saker gjensto det lite etterforskning, men sakene hadde likevel ligget brakke en stund. Dette er saker som krever at trykket holdes oppe også i den avsluttende fasen av etterforskningen. Her må både juristene og etterforskerne ta sin del av ansvaret. Vi foreslår at det holdes oppfølgingsmøte etter et visst antall dager fra anmeldt forhold for å undersøke hva status er, og eventuelt legge en plan for hvordan fristen kan overholdes hvis det har oppstått problemer i etterforskningen.

Det forelå etterforskningsplaner kun i noen få saker. Disse var gjennomgående mangelfulle. I fjorårets inspeksjonsrapport står det følgende om dette:

"Som ved tidligere inspeksjoner var det stadig saker som var blitt gamle uten at det tilsynelatende var gode grunner til det. Det forelå heller ikke etterforskningsplan i alle sakene. Kun et fåtall av sakene hadde tilfredsstillende planer som omfattet en oversikt over nødvendige etterforskningskritt, frister og ansvarsfordeling. Det var i mange av de eldre sakene riktignok vedlagt skjema som tilsynelatende fremsto som en plan, men som i større grad var en logg over allerede utførte oppgaver. Av gjennomgangen og ut fra samtaler under inspeksjonen, fremgikk at man kun i liten grad har klart å innfri den målsetning om utarbeidelse av etterforskningsplaner som ble innført i fjor høst (september). Stasjonen har imidlertid tatt tak i dette nå, og ble oppfordret til å ta kontakt med Stovner politistasjon for forevisning av den prosjektmodul/mal for etterforskningsplaner som er under utarbeidelse de, og som stasjonen nå vil ta i bruk. Stovners "modell" fremstår etter vår oppfatning som svært god og oversiktlig, der man blant annet også skisserer sakens sentrale bevistema(er). Dette vil åpenbart gi god og viktig veiledning i vurderingen av den videre etterforskning.

Selv om det bare i et fåtall av sakene var utarbeidet en hensiktsmessig etterforskningsplan, synes flere av sakene likevel å ha en god innledende straksetterforskning og til dels en god planmessig fremdrift videre. Det er særlig når det kommer til slutføring av etterforskningen og den påtalemessige behandlingen at en del saker blir liggende uforholdsmessig lenge, og hvor en godt gjennomarbeidet og etterfulgt etterforskningsplan med realistiske tidsfrister for ferdigstillelse vil ha sin misjon. Dette ble også synliggjort gjennom de sakene (relativt få) hvor etterforskningsplaner var utarbeidet."

Situasjonen er dessverre den samme i år. Det er beklagelig at stasjonen ennå ikke har tatt tak i dette.

4.3 Ferdig etterforskede saker som gjelder tyveri og grovt tyveri etter 2005 loven. (§§ 321 og 322) der det er fattet positivt påtalevedtak, men det foreløpig ikke er avsagt dom i tingretten. Dette gjelder alle saker som er registrert etter 1. november 2015 og frem til 1. mars 2016:

Vi skulle særlig se etter subsumsjonsvalgene, om det var etterforsket opp mot subjektiv skyld for så vidt gjelder økonomisk verdi og om bestemmelsene på riktig måte var anvendt i konkurrans med straffebudene om uberettiget inntrengen og skadeverk (hhv. §§ 268 og 351) der dette var aktuelt.

Vi fikk fremlagt 6 saker/sakskomplekser. 2 av disse hadde resultert i tiltalebeslutninger og 4 saker var avgjort med forelegg. Samtlige saker var av mindre alvorlig karakter og var med rette subsumert som simpelt tyveri. Ingen av de fremlagte sakene aktualiserte bruk av bestemmelsene om uberettiget inntrengning eller skadeverk i konkurrans. Sakene gjaldt mindre verdier og behovet for å etterforske opp mot gjerningsmannen oppfatning av verdien på det borttatte var derfor ikke påtrengende. Vi benytter allikevel anledningen til å minne om at etter 2005-loven ble unntaksbestemmelsen som fremgikk av straffeloven (1902) § 42 fjerde ledd opphevet. En villfarelse om en gjenstands verdi i tyveri eller skadeverkssaker vil derfor kunne lede til at reglene om faktisk villfarelse i straffeloven (2005) § 25 kommer til anvendelse. Det betyr at man ofte må legge gjerningsmannens oppfatning av gjenstandens verdi til grunn hvis politiet ikke etterforsker med tanke på dette (herunder altså gjerningsmannens subjektive oppfatning av gjenstandens verdi.)

4.4 Alle dommer som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 321 og 322 (tyveri og grovt tyveri):

Vi har hatt som mål å undersøke alle dommer som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 321 og 322 (tyveri og grovt tyveri). Vi har ønsket å se etter subsumsjonen i siktelsen/tiltalen og i dommen, påtalemyndighetens påstand og rettens premisser for så vidt gjelder straffutmålingen, under dette også om retten sier noe om straffutmålingen i forhold til 1902-loven. (Inspeksjonen omfatter naturligvis ikke tingrettene, men tiltaket har som formål å kontrollere om det hadde vært grunn til å anke).

Vi fikk fremlagt to tingrettsdommer og fire tilståelsesdommer. Alle disse var subsumert som simpelt tyveri. Av siktelsene og dommene fremgikk det at dette var saker som med rette var subsumert som simpelt tyveri. Det vises for øvrig til det som er nevnt over.

4.5 Saker som er henlagt med kode 065 (Tvil om gjerningsmannens tilregnelighet) fra 1. september 2015 til 1. mars 2016:

Her ønsket vi særlig å undersøke om grunnlaget for bruken av 065 var korrekt i forhold til de direktiver Oslo statsadvokatembeter har gitt. Direktivene er inntatt i vårt påtaledirektiv. Direktivets punkt 1.5 – side 13 lyder:

"Følgende hovedretningslinjer gjelder for bruken av kode 065:

- *Det må være klare holdepunkter for utilregnelighet. Hvis ikke må saken henlegges etter bevisets stilling (kode 058) eller andre passende henleggingsgrunnlag.*
- *For å bruke kode 065 må siktede som hovedregel være judisielt observert. Unntaksvis – og i klare tilfeller der siktede er på institusjon – kan det være tilstrekkelig med en*

prejudisiell erklæring fra politilegen eller tilsvarende erklæring fra den institusjonen som siktede er plassert.

- *Ofte vil det foreligge rusproblematikk og dermed muligheter for rusutløste psykoser. Hvis det er selvforskyldt rus vil psykosen ikke være straffriende. I slike tilfeller må det foreligge judisielle observasjon.*
- *Judisielle erklæringer er ferskvare. Hvis erklæringen er mer enn et år gammel må det vurderes om det er behov for en ny erklæring, eventuelt en tilleggserklæring fra de samme sakkyndige."*

Vi fikk fremlagt 8 saker. Ingen av sakene, foruten én, var i seg selv av en karakter som skulle kvalifisere til anvendelse av særreaksjon. I disse sakene var det god dokumentasjon på at siktede med stor grad av sannsynlighet var utilregnelig. (Judisiell observasjon, prejudisiell undersøkelse eller at siktede var tvangsinnlagt på institusjon). Til disse sakene synes henleggelsene i overensstemmelse med de retningslinjer som er gitt.

En sak gjaldt trusler om knivbruk mot en ansatt i NAV fra en kvinne bosatt på en institusjon (ikke tvangsinnlagt). Det var ingen akutt fare for bruk av kniv ved det aktuelle tilfellet. (siktede hadde etter saksdokumentene ikke tilgang på kniv). Her var det opplyst fra en av de ansatte at siktede skulle være lettere hjerneskadet. Annen informasjon om siktedes helsetilstand fremgikk ikke av saken. I slike saker vil det bero på en konkret vurdering av om man skal forfølge saken eller ikke. En sentral vurdering vil være om siktede anses tilstrekkelig sikret i institusjonen. Det er på bakgrunn av saksdokumentene ikke grunn til å hevde at det var feil at saken ble henlagt. Saken skulle imidlertid ikke vært henlagt fordi det var tvil om tilregnelighet så lenge det var såpass sparsomt med opplysninger om siktedes psykiske helse. Saken burde i stedet vært henlagt etter bevisets stilling.

4.6 Prosessøkonomisk påtaleunntatelse:

Påtaleunntatelser i medhold av straffeprosessloven § 70 anvendes ved sammenstøt av lovbrudd, der ingen eller bare en ubetydelig straff vil komme til anvendelse for det nye forholdet.

Hva som er et "normalantall" for så vidt gjelder denne avgjørelsesbegrunnelsen er det vanskelig å si noe generelt om. Bruken av prosessøkonomisk påtaleunntatelse vil avhenge av hvilke saker som er til behandling og antallet – og prosentandelen – vil variere fra måned til måned.

Vi gjennomgikk 40 saker der det var gitt prosessøkonomisk påtaleunntatelse i perioden 1. august 2015 til 1. april 2016. Av disse var det besluttet påtaleunntatelse i tråd med vilkårene i straffeprosessloven § 70 i 27 saker.

I 3 av sakene var bestemmelsen strukket noe langt, det vil si at det nye forholdet trolig ville medført mer enn en ubetydelig straff dersom saken hadde blitt pådømt sammen med de øvrige lovbruddene.

I 10 av sakene var det besluttet påtaleunntatelse i strid med bestemmelsen, ved at de nye lovbruddene ble begått *etter* siste dom eller vedtatte forelegg. I én av sakene var det til og med besluttet prosessøkonomisk påtaleunntatelse for nytt forhold begått i prøvetid for betinget dom.

Vi foretok ikke en bevisvurdering av sakene, men sakene så ikke ut til å være etterforsket. Vi finner derfor grunn til å presisere at 073 ikke er en henleggelseskode, koden innebærer en konstatering av straffeskyld. Det stilles altså de samme krav til bevis og straffbarhetsvilkår

som for å ta ut tiltale. Er ikke det tilfelle (hvilket det ofte vil være når sakene ikke er etterforsket overhodet) må andre henleggelseskoder benyttes.

Siden 073 innebærer konstatering av straffeskyld, kan siktede kreve påtaleunntatelsen bragt inn for retten, jfr. straffeprosessloven § 71 (lovendring i 2010). Det må derfor utarbeides en skriftlig påtaleunntatelse, slik man gjør ved påtaleunntatelser i medhold av straffeprosessloven § 69. Denne må meddeles siktede med informasjon om retten til å bringe saken inn for domstolen.

Det var ikke utarbeidet påtaleunntatelse i noen av de 40 sakene vi gjennomgikk. Stasjonen har altså et stort forbedringspotensial her. Dette vil bli fulgt opp ved neste inspeksjon.

4.7 Alle saker som ble henlagt i januar og februar 2016, med unntak av 014- sakene:

Formålet var å danne seg et bilde av henleggelsespraksis og bruk av henleggelseskoder.

Bestillingen gjaldt alle saker henlagt som beskrevet i overskriften i januar og februar 2016. I tillegg ba vi om å få fremlagt sakene der det ble gitt prosessøkonomisk påtaleunntatelse i medhold av straffeprosessloven § 70, jfr ovenfor under punkt 4.6. Av strasak-utskriften fra de nevnte månedene fremgikk det at totalt 236 saker var henlagt (og gitt påtaleunntatelse for) foruten 014 sakene. Samtlige saker ble fremlagt.

Av de 236 sakene i strasak-utskriften var det flest saker (75 saker) som var henlagt etter kode 058 (Bevisets stilling). For øvrig var det tre kategorier som pekte seg ut nemlig kode 073 (Prosessøkonomisk påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 70, jfr. punkt 4.6) med 62 saker, kode 078 (Manglende saksbehandlingsskapasitet) med 35 saker og kode 022 (Ikke rimelig grunn til å undersøke om det er begått et straffbart forhold) med 35 saker. De øvrige 29 sakene fordelte seg på de andre henleggelseskodene i strasak.

For ordens skyld nevner vi at det totale antall henleggelses i januar og februar 2016 er oppgitt å være 717 saker og at antallet 014 henleggelses dermed var 481 saker.

Bevisets stilling:

Vi gjennomgikk 75 saker.

For de fleste politienhetene, i alle fall de som behandler alminnelige kriminalitetstyper, vil det være et bra tegn at hoveddelen av henleggelsene er begrunnet i bevisets stilling. Denne henleggelseskoden gir ikke oppklart-status og det er et tegn på at man ikke er kreativ – eller "jukser" - med koder for å få en høyere oppklaringsprosent enn det som det er grunnlag for.

Et utvalg av sakene ble gjennomgått. Det vil alltid være slik at det i enkelte saker vil være mulig å gjennomføre flere etterforskningskritt enn de som er gjennomført. Slik var det også i noen av de sakene som ble gjennomgått. I vurderingen av om etterforskningen skal fortsette eller om saken skal henlegges etter bevisets stilling må det alltid tas hensyn til sakens alvorlighet og ikke minst om ytterligere etterforskning kan forventes å bringe saken nærmere en oppklaring. I det perspektivet var det intet å bemerke til de sakene som ble gjennomgått.

Henleggelse av kapasitetsgrunner:

Vi gjennomgikk 35 saker.

Riksadvokaten har i brev av 29. mars 2016 til Oslo statsadvokatembeter, med kopi til politimesteren i Oslo og politidirektoratet uttalt:

"Når det gjelder henleggelse på grunn av manglende saksbehandlingsskapasitet minnes om at saker med kjent gjerningsmann, bare rent unntaksvis kan henlegges med denne begrunnelse. Sentralt prioriterte og alvorlige forbrytelser kan aldri henlegges på denne måten. Men også for de mindre alvorlige sakene er adgangen snever. En eventuell henleggelse på grunn av saksbehandlingsskapasitet skal være basert på en konkret vurdering, der momenter som politidistriktets totale arbeidssituasjon sammenholdt med tilgjengelige ressurser og omfanget av den etterforskningsinnsats vil kreve mot sannsynligheten for at arbeidet vil kunne lede til straffansvar, står sentralt. Riksadvokaten er i gang med å utarbeide nærmere retningslinjer for henleggelse på grunn av manglende saksbehandlingsskapasitet. Inntil slike retningslinjer er ferdigstilt gjelder de foran nevnte føringer."

Det understrekes herfra at dette ikke er nye retningslinjer, men en påminnelse og presisering av de retningslinjer som tidligere er gitt. Det vises også til riksadvokatens mål – og prioriteringsrundskriv for 2016 kap. IV pkt. 2.

Når det gjaldt de to narkotikasakene som var henlagt på grunn av manglende saksbehandlingsskapasitet så knyttet det seg til to postforsendelser fra utlandet inneholdende mindre mengder narkotika. Dette er korresponderende med de funn vi gjorde ved gjennomgangen ved Grønland og Stovner politistasjoner. Vi har forståelse for at etterforskning om adressaten virkelig er den som har bestilt stoffet eller fungerer som mellommann kan være vanskelig å avklare med sikkerhet (med mindre adressaten tilstår). At man finner dette mønsteret både på Stovner, Grønland og på Manglerud kan tyde på at Oslo politidistrikt henlegger disse sakstypene mer systematisk. Bruken av saksbehandlingsskapasitet må ikke skape rettstomme rom, heller ikke på dette området. En viser for øvrig til foredraget om "Dark web" på sist påtalemøte, der det fremgikk at postforsendelser var en alminnelig overdragelsesmåte mellom kjøpere og selgere av narkotika. Ved Manglerud politistasjon fant vi imidlertid også eksempler på at sakstypen ble påtaleavgjort med positiv avgjørelseskode.

Vi peker forøvrig på at man ved å unnlate å etterforske enkeltsaker kan gå glipp av mer systematiske trekk ved kriminalitetsbildet og kriminalitetsanalysen kan bli skadelidende. Dette ville i så fall være meget uheldig.

Med de presiseringer som er nevnt over har vi ingen innvendinger mot stasjonens bruk av henleggelse som er begrunnet i saksbehandlingsskapasitet (med forbehold om at sakene fra januar er representative). Vi forutsetter at direktivene fra riksadvokaten re-erindres og at man fortløpende foretar en totalvurdering av de tilgjengelige ressurser når man bestemmer seg for at enkelte saker skal henlegges på grunn av manglende saksbehandlingsskapasitet.

Henleggelse begrunnet med at det ikke er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold (Kode 022 og 106):

Vi gjennomgikk 35 saker.

Av de 35 sakene som var fremlagt var 20 saker med ukjent gjerningsmann (kode 022) og 15 saker med kjent gjerningsmann (kode 106).

Grunnlaget og vilkårene for å igangsette etterforskning følger av straffeprosessloven § 224. Beslutningen treffes av påtalemyndigheten. Det ligger i sakens natur at beslutningen om å

unnlate å etterforske en sak må treffes før det igangsettes etterforskningskritt. Beslutningen må derfor treffes på bakgrunn av de opplysninger som foreligger når saken kommer til politiets kunnskap (normalt som følge av anmeldelse).

Vurderingstemaet er om det er "rimelig grunn" til å etterforske en anmeldelse. Sentralt i vurderingen er *sannsynlighet*, *forholdsmessighet* og *saklighet*. Hva som nærmere ligger i begrepet er blant annet beskrevet i riksadvokatens etterforskningsrundskriv (rundskriv nr. 3/1999). Bruken av dette henleggingsgrunnlaget er også utdypet i brev til politimestrene av 30. januar 2013. Fra brevet hitsettes:

"1) Anmeldelser av tyverier begått i utlandet av personer hjemmehørende i Norge vil normalt kunne henlegges etter kode 022.

2) For gjenstander bortkommet på fest og lignende, på offentlige kommunikasjonsmidler, under reise, "Finn.no-saker", bortkomne sykler (både låste og ulåste) gjelder følgende:

Hvis anmelder pretenderer at han/hun har vært utsatt for tyveri og/eller bedrageri, skal kode 022 ikke anvendes med mindre med en oppfølgende henvendelse fra politiet til anmelder gir klare holdepunkter for at anmelders pretensjon er uriktig. I så fall kan kode 022 anvendes, i øvrige tilfeller anvendes kode 014 hvor gjerningsmannen ikke lar seg identifisere.

3) Anmeldt skadeverk på motorvogn (for eksempel riper og/eller bulker oppdaget i forbindelse med parkering på kjøpesentra eller lignende), og hvor gjerningsmannen ikke lar seg identifisere, skal ikke henlegges etter kode 022, men etter kode 014.

4) Saker hvor det har gått lang tid fra det straffbare forhold blir oppdaget og til anmeldelse inngis, uavhengig av om tidsforløpet kan bebreides anmelder, og hvor gjerningsmannen ikke lar seg identifisere, skal ikke henlegges etter kode 022, men etter kode 014."

Brevet var foranlediget av en konkret praksis i ett av våre politidistrikt og tar ikke mål av seg å være uttømmende. Saker som f.eks. er i grenselandet mellom en sivil tvist og strafferett kan falle inn under begrepet etter en konkret vurdering.

Sakene med ukjent gjerningsperson (kode 022 – 20 saker):

Sakene kan inndeles i fire kategorier:

- 1) Tyverier i utlandet (anmeldt i Norge.) I denne kategorien var det fremlagt 5 saker. Det er ingen bemerkninger til henleggingsgrunnlaget i disse sakene.
- 2) Bedragerier/bedrageriforsøk fra utlandet. Her var det fremlagt 9 saker.
 - a. Normalt vil det være greit å henlegge disse sakene med begrunnelsen ikke rimelig grunn til å etterforske saken. Det må imidlertid foretas en konkret vurdering der beløpets størrelse, konsekvenser for fornærmede, om det er opplysninger om at gjerningspersonen har nær tilknytning til Norge mv.
 - b. Åtte av de ni sakene var, etter vår oppfatning med rette henlagt etter denne koden. Dette omfattet "Nigeriabrev", "Microsoftbedrageri (forsøk)" osv.
 - c. En av sakene gjaldt bedrageri mot Nordea på nærmere 800.000,-. Etter en omfattende epostutveksling overførte banken penger til en som utgav seg for å være en kunde og som trengte pengene i utlandet. Epostutvekslingen viser at

gjerningspersonen snakker/skriver godt norsk. Der hvor tilknytningen til Norge er såpass nær er en henleggelse på dette grunnlaget ikke helt treffende.

- 3) Tyverier av mindre verdier i Norge. Her ble det fremlagt 4 saker. I tre av sakene har anmelder pretendert at det foreligger et tyveri og det er ikke informasjon om noe annet. Sakene skulle åpenbart vært henlagt med begrunnelsen ukjent gjerningsmann. I den siste saken fremgår det at anmelder antagelig har gjenglemte solbrillene sine på T-banen, men åpner også for at det kan være tyveri. Her finner vi, etter en konkret vurdering, at henleggelseskode 022 er riktig.
- 4) De øvrige sakene er registrert som hensynsløs adferd. Sakene består av innkomne anmeldelser som i ulik grad beskriver forhold der anmelder beskriver forhold der han/hun opplever forskjellige former for krenkelser. Etter en konkret vurdering av de sakene som er fremlagt er det intet å bemerke på at sakene henlegges med kode 022.

Sakene med kjent gjerningsmann (altså saker der anmeldelsen inneholdt opplysninger om hvem anmelder pretenderte at hadde begått et straffbart forhold - kode 106 – 15 saker):

Disse sakene, som alle var av mindre alvorlig karakter, omfattet dels saker der anmeldelsen ikke beskrev et straffbart forhold og dels saker som lå i grenselandet mellom sivilrettslige forhold og strafferett. Etter en konkret vurdering hadde vi ikke innvendinger mot at sakene ble henlagt på dette grunnlaget.

4.8 Positive påtaleavgjørelser og dommer hatkrim:

Vi gjennomgikk 5 dommer vedrørende straffeloven (1902) § 135a og straffeloven (2005) § 185. Dommene er gjennomgående grundige, med henvisninger til lovens forarbeider både i forhold til vilkårene i bestemmelsen og straffutmålingen.

I tillegg gikk vi gjennom 2 forelegg og 5 tiltaler (ikke berammet hovedforhandling ennå). Gjennomgangen foranlediger ingen bemerkninger herfra.

5 OPPSUMMERING

Manglerud politistasjon fremstår som velorganisert og veldrevet, men har på noen punkter et forbedringspotensial.

Stasjonen etterforsker mange krevende familievoldssaker. Familievoldgruppen har gode rutiner for beramning av tilrettelagte avhør. I de sakene vi gjennomgikk skyldtes fristoversittelsen i all hovedsak Barnehusets kapasitet til å ta avhøret. Som nevnt ovenfor beskrives samarbeidet mellom etterforskerne og juristene som godt innledningsvis i disse sakene, deretter opplever etterforskerne at juristene er lite tilgjengelige. Dette er saker som krever tett samarbeid mellom etterforsker og jurist hele veien. Frem til nylig har det ikke vært egen jurist tilknyttet familievoldgruppen, hvilket forhåpentligvis vil bedre situasjonen. På den annen side synes én jurist på familievoldgruppen lite, tatt i betraktning antallet saker og sakenes omfang og kompleksitet. Familievoldjuristen har i tillegg hovedansvaret for de tilrettelagte avhørene, hvilket tar mye tid ettersom det nå er politijuristen som administrerer og leder avhørene.

Som nevnt under punkt 4.2 har ikke stasjonen blitt merkbart bedre på utarbeidelse av etterforskningsplaner siden inspeksjonen i fjor. Det er beklagelig at stasjonen ennå ikke har tatt tak i dette, slik ledelsen formidlet at de skulle gjøre ved fjorårets inspeksjon. Hensiktsmessige etterforskningsplaner og tett samarbeid mellom etterforsker og jurist er en

forutsetning for høy kvalitet og tilfredsstillende fremdrift i de mest krevende sakene, herunder familievold. En forutsetter at dette nå tas tak i fra ledelsens side og vil igjen ha fokus på temaet ved neste inspeksjon.

I år har inspeksjonen hatt stort fokus på henlagte saker. Stasjonens henleggelsespraksis og kodebruk er tilfredsstillende, med unntak av prosessøkonomiske påtaleunntakelser (kode 073), se punkt 4.6. En rekke saker har blitt avgjort med denne koden uten at lovens vilkår er oppfylt. Det var heller ikke utferdiget skriftlig påtaleunntakelse i noen av sakene. Det vil derfor være nødvendig å følge opp temaet ved neste inspeksjon.

Som de fleste andre stasjoner har Manglerud beskjednen kompetanse på etterforskning av ID-tyverier. Disse sakene henlegges derfor regelmessig på grunn av manglende etterforskningskapasitet. Det er forståelig, all den tid disse sakene ofte er omfattende og krevende å etterforske. Vinningsgruppen på Sentrum politistasjon har imidlertid opparbeidet seg solid kompetanse på feltet og uttalte ved forrige inspeksjon der at de ønsket en styrking av gruppen, slik at de kunne få et Oslo-ansvar for disse sakene. Oslo statsadvokatembeter støtter dette ønsket. Problemet med ID-tyverier er økende og konsekvensene for dem som utsettes for ID-tyverier er ofte store. Det kan derfor få uheldige konsekvenser at kompetansen på feltet er samlet på ett sted, uten at dette til fulle kommer hele politidistriktet til gode.

Stasjonens erfaringer med Oslo-jour (Felleskrimenheten) er fremdeles gode. Enheten gjør en meget god jobb med straksetterforskning og avlaster stasjonen med de mindre sakene som ikke krever ytterligere etterforskning enn de som er foretatt av patruljene på stedet.

I år, som i fjor, er det grunn til å rose hatkriminalgruppens arbeid. Gruppen har gjort et godt og viktig arbeid også i året som har gått. Stasjonen har vunnet verdifull erfaring på saksfeltet som kommer hele politidistriktet til gode. De fremlagte dommene vitner om solid utført etterforskning og påtalearbeid.

Stasjonen fortjener også ros for å ha lyktes med å snu den negative utviklingen med de eldste restansene (ikke påtaleavgjorte saker over 12 måneder), jfr. punkt 3.

Olav Helge Thue

Cecilie Schlösser Møller

Tonje Tønder

Vedlegg:

Vedlegg 1: Oppsummering av stasjonens redegjørelse for rutiner mv.

Vedlegg 2: Møtereferater

Vedlegg 3: Statistikk

Gjenpart:

Riksadvokaten

Politidirektoratet